

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto:

Perustuen suorittamaansa taustaselvitykseen suomalaisten rakennusten nykyisen hiilijalanjäljen tasoista, One Click LCA suosittelee tiukempia raja-arvoja kuin mitä luonnoksessa esitetään. Esitämme, että taustaselvityksen laskennalliset mediaanit toimivat raja-arvon ensiaskeleena vuonna 2026, ja päästöjen vähennyspolku hiilineutraaliusvuoteen 2035 saakka esitetään selkeinä askeleina. Lisäksi kaipaamme selkeyttä ilmastaselvitysprosessien valvontaan, viranomaisiin ja vastuuhenkilöihin kohdistuviin työtehtäviin sekä tehtävien vaatimaan osaamiseen yhdenmukaisuuden ja todennettavuuden tähden.

Perustelut lausunnonle:

Luonnoksen perustelumuiustiossa esitetty vaikuttavuus on heikko: vuoden 2026 raja-arvo pienentäisi soveltamisalaan kuuluvien uudisrakennusten elinkaaren aikaisia päästöjä noin 1%:n nykytasoon verrattuna. On huomattava, että One Click LCA:n taustaraportin laskennalliset mediaaniarvot kuvaavat suomalaista rakennuskantaa konservatiiviselta pohjalta - jo pelkkä ympäristöselosteiden suosiminen laskennassa todennäköisesti laskisi hiilijalanjälkeä ja olisi helppo askel vastata säätelyyn, puhumattakaan muista dekarbonisaatioskenaarioista. Perustelumuiustiossa myös painotetaan energian päästöjen pienenemisen vaikutusta materiaaleihin sitoutuneiden päästöjen sijaan. Unohdetaan, että materiaalien ja rakentamisen päästöt vapautuvat ennen rakennuksen käyttöönottoa, ja siksi niihin tulee puuttua mahdollisimman pian. On myös mahdollisesti jätetty huomiotta se, että One Click LCA:n laskemat mediaanihiilijalanjäljet sisältävät jo CO2data.fi:n mukaiset päästöskenaariot - laskennassa käytönaikaiset päästöt on laskettu kaikille rakennuksille vuosien 2025-2074 energian päästökertoimien avulla.

One Click LCA:n taustaraportissa ehdotetuille raja-arvoille on esitetty laskennallinen päästöjen vähennyspolku hiilineutraaliustavoitevuoteen 2035 saakka. Luonnoksessa askeleet määritelty vain vuosille 2026 ja 2028. Jää epäselväksi, kuinka hiilineutraaliustavoite saavutetaan esitetyillä, hyvin maltillisilla askeleilla. Vähähiilisiä ratkaisuja myös suoranaisesti vähätellään: "Tässä asetuksessa ehdotetut raja-arvot eivät vaikeuttaisi eri rakennusmateriaalien tai lämmitysmuotojen käyttöä rakennuksissa". Eikö kuitenkin olisi perusteltua myös kannustaa teollisuutta vähähiilisempään suuntaan?

Kannatettavaa luonnoksessa on erillinen raja-arvo eri rakennustyypeille, jotta voidaan huomioida erilaiset vaatimukset ja ominaispiirteet, mutta luonnoksessa esitetyt raja-arvot ovat pääosin aivan liian maltilliset. Suomessa vuosittain rakennetusta alasta suurin osa on kerrostaloja ja pientaloja, joten niiden kohdalla on mahdollista myös saavuttaa vaikuttavuutta kunnianhimoisemmilla raja-arvoilla. Näiden raja-arvoa tulee siis ehdottomasti kiristää vähintään mediaanilukuun 14 kg CO₂e/m², ottaen huomioon myös esimerkiksi Helsingin kaupungin esimerkin. Myös toimistojen, kaupallisten rakennusten ja majoitusrakennusten kohdalla on varaa kiristämiseen: esitetyt mediaaniarvot 19, 20 ja 23 kg CO₂e/m² olisivat minimilähtökohtia, mutta vaikuttavampiin arvoihin ei olisi vaikea päästä jos vakiintuneita toimintatapoja mietitään uudelleen. Korkeampi raja-arvo on hyväksyttävä tilanteissa, joissa ehdotetun arvon perustana ollut otos on pieni, esim. sairaaloiden ja urheiluhallien kohdalla, tai kovin monimuotoinen kuten luokan 9) rakennuksissa. Nyt ehdotetaan kuitenkin, että tällaiset rakennukset periaatteessa vapautetaan raja-arvosta. Perustellumpaa olisi asettaa tiukempi raja-arvo (esim. laskennallinen mediaani) vähimmäisvaatimukseksi ja luoda yksityiskohtaiset ohjeet poikkeamille, jotka sallivat raja-arvon ylityksen (vrt. Tanskan säätelyn "Erityistilanteet").

One Click LCA esittää myös huolensa ilmastaselvitysprosessien valvonnasta, viranomaisiin ja vastuuhenkilöihin kohdistuvista työtehtävistä, tehtävien vaatimasta osaamisesta ja työkuormasta. Kuka vastaa laskennan oikeellisuudesta, tarkistetaanko laskelmia (vrt. esim. Boverketin pistotarkastukset ilmastaselvityksiin) ja miten määritellään valvovan viranomaisen päätettäväksi jäävä "vähäinen poikkeama"? Valtion tasolla asettavan sääntely tulisi samanaikaisesti määrittää selkeät vastuut käytäntöjen valmistelusta, viranomaisten kouluttamisesta ja toimeenpanon suunnittelusta. Puutteellinen ja tulkinnanvarainen ohjeistus viranomaisten ja muiden toimijoiden vastuista uhkaa prosessien sujuvuutta, arvioinnin yhdenmukaisuutta, konkreettista vaikuttavuutta sekä tulevaa vertailua rakennusten ja uusien raja-arvojen välillä.

Kymäläinen Maija
One Click LCA Oy - Maija Kymäläinen, LCA consulting